

Příloha 5: Text – stoletá válka

Název materiálu: Upravený tříbarevný test v distanční výuce na 2. stupni ve výuce dějepisu

Autor: Ing. Pavla Nawratová

Zdroj: HRAVÝ DĚJEPIS. Středověk a raný novověk, učebnice pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia. 2017.

ZÁPADNÍ EVROPA

- Které královské dynastie vládly v raném středověku v Anglii a Francii?
- Kdo založil Normandii? Kde se tato oblast nachází?
- Který normandský vévoda se stal anglickým králem?

Obr. 1 – Eleonora Akvitánská
Dědičkou Akvitánie byla **Eleonora Akvitánská**, která se stala nejprve francouzskou královnou jako manželka Ludvíka VII. a po rozvodu (záminkou bylo úzké příbuzenství) anglickou královnou sňatkem s Jindřichem II. Plantagenetem. Eleonora byla považována za velice krásnou a vzdělanou ženu. Se svým prvním manželem se dokonce vydala na druhou křížovou výpravu. (→ s. 30)

Obr. 3 – Robin Hood
Do doby vlády Richarda Lvího srdce je zasažena i legenda o **Robinu Hoodovi** [húďovi]. Podle tohoto lidového příběhu doprovázel Robin krále Richarda na křížové výpravě do Svaté země, po svém návratu ale zjistil, že mu Richardův bratr Jan Bezzemek zabavil veškerý majetek. Stal se z něho obávaný zbojník a se skupinou bojovníků žil v Sherwoodském [šervúdském] lese, kde okrádal bohaté a lup rozdával chudým.

- Znáš pověsti o podobných lidových hrdinech z jiných zemí?

Anglie a Francie

Spory mezi Anglií a Francií

Od dob Viléma Dobyvatele byli angličtí králové zároveň normandskými vévody, a tedy současně **leníky francouzského krále**. Angličané tedy vlastnili ve Francii část území. Po vymření normandské dynastie usel na anglický trůn rod Plantagenetů [plantaženetů]. Když se navíc **Jindřich II. Plantagenet** oženil s dědičkou jihofrancouzské Akvitánie (→ Obr. 1), vlastnil ve Francii více území než samotný francouzský král (→ Obr. 2). Proto **francouzský král Filip II. August** podněcoval proti Jindřichovi jeho syny Richarda a Jana. Po Jindřichově smrti nastoupil na anglický trůn **Richard**, také zvaný **Lví srdce**. Pobýval hodně času mimo Anglii a účastnil se také třetí křížové výpravy do Svaté země (→ s. 30). Za jeho nepřítomnosti (→ Obr. 3) vládl v Anglii jeho bratr **Jan, zvaný Bezzemek**. Byl to slabý král a přišel o většinu území ve Francii. Anglickou šlechtou byl donucen v roce 1215 podepsat **Velkou listinu svobod**, která omezovala moc krále. Na vládu panovníka dohlížela **rada dvaceti pěti šlechticů** a církevních hodnostářů, která se stala **základem anglického parlamentu**.

Obr. 2 – Území Jindřicha II.

Jindřich II. ovládal nejen území Akvitánie a Normandie, ale díky výhodným sňatkům svých předků měl pod svou správou i Bretaň a Anjou [anžů]. Šlo tedy o více než polovinu území Francie.

Stoletá válka

Vypuknutí války

V roce 1328 vymírá ve Francii vládnoucí rod Kapetovců a na trůn přichází **nová dynastie Valois** [valoa]. Na francouzský trůn však **vznesl nárok i anglický král Eduard III.**, jehož matka byla francouzská princezna. Angličané tak chtěli posílit svůj vliv ve Francii, především v bohatých Flandrech, kde se zpracovávala anglická vlna. Obě země **roku 1337 vstoupily do války bojem o Flandry**. Celý válečný konflikt trval přes sto let, a to až do roku 1453, proto je tato válka nazývána jako **stoletá**. Nebojovalo se však po celou dobu, obě země mezi sebou několikrát uzavřely příměří.

Průběh války

V první fázi války **byla úspěšnější Anglie**, jejíž lučičtíci se vyznamenali v několika velkých bitvách, například roku **1346 v bitvě u Kresčaku** (→ Obr. 4), kde zemřel i český král Jan Lucemburský, který bojoval na straně Francie (→ s. 75).

ZÁPADNÍ EVROPA

Výhodou Anglie bylo také to, že se nebojovalo na jejím území. Anglická armáda tak vytrvale **plenila francouzský venkov**, čímž oslabovala hospodářství Francie. Obě země také oslabovaly časté morové epidemie, které výrazně snížily počet obyvatel.

Na počátku 14. století **Angličané zvítězili v další velké bitvě u Azincourtu** [ezenkúru] a podařilo se jim dobýt celou severní Francii včetně Paříže. V následné mírově smlouvě museli Francouzi souhlasit s nástupnictvím Angličanů ve Francii. Po smrti francouzského krále se však Francouzi pod vedením **Jany z Arku** (→ Obr. 5) znovu postavili Angličanům a podařilo se jim opět získat ztracená města. Nejprve zpět **dobyli město Orléans a poté i město Remeš**, kde se nechal francouzský princ **korunovat jako král Karel VII.** Jana z Arku **byla však v roce 1431 zajata** a ve stejném roce **Angličany upálena**. Po její smrti pokračovali Francouzi v bojích s Angličany a nakonec nad nimi zvítězili. Angličanům zůstal na pevnině **pouze přístav Calais** [kalé].

Obr. 5 – Jana z Arku

Jana, nebo také Johanka z Arku či **Panna Orleánská**, pocházela z chudší rodiny. Odmala prý slyšela hlasy a zjevovali se jí světcí. Francouzského prince přesvědčila, aby jí svěřil armádu, a postavila se do jejího čela. Po svém zajetí byla Angličany souzena a v devatenácti letech upálena za čarodějnictví. Svatořečena byla roku 1920.

Obr. 4 – Bitva u Kresčaku

Předností anglické armády byli lučištníci, zatímco Francouzi častěji využívali pěchotu či jízdu.

Výsledky války

Francie tak ze stoleté války vyšla jako vítěz a **posílila tím svou pozici v Evropě**. Do konce 15. století se **Francii podařilo sjednotit celé území** – jako poslední byla v roce 1491 sňatkem francouzského krále s Annou Bretaňskou připojena **Bretaň**.

Válka růží

V Anglii po stoleté válce vyvrcholily spory mezi dvěma nejvýznamnějšími anglickými rody, které nakonec přerostly v občanskou válku. Jelikož oba rody – **Lancasterové** i **Yorkové** [lenkestrové, jorkové], měly ve znaku růži (→ Obr. 6), je tato válka nazývána jako **válka růží**. Nakonec však na anglický trůn usedla nová **dynastie Tudorovců**, když **Jindřich VII. Tudor** svrhl nepopulárního krále Richarda III. z rodu Yorků.

Obr. 6 – Válka růží

Rod Lancasterů měl ve znaku červenou růži, rod Yorků zase bílou. Rod Tudorovců byl vedlejší větví rodu Lancasterů a sňatkem Jindřicha VII. s Alžbětou z Yorku došlo ke spojení obou rodů.

Spor mezi Anglií a Francií o anglická území ve Francii vyústil až ve stoletou válku. Obě země bojovaly o převahu ve Francii, zejména o bohaté Flandry. Nejprve byla úspěšnější Anglie, ale Francie nakonec zvítězila, mimo jiné díky pomoci Jany z Arku. Francie tak nakonec sjednotila celé území, zatímco v Anglii proběhla občanská válka, která na anglický trůn vyzvedla nový rod Tudorovců.

1. Jakým způsobem získali angličtí panovníci území ve Francii? Který panovník získal nejvíce území a která to byla?
2. Co bylo příčinou stoleté války a jak probíhala?
3. Kdo byla Jana z Arku a jak pomohla Francii?
4. Co označujeme jako válku růží? Který panovnický rod usedl nakonec na anglický trůn?

Znáš píseň Válka růží? Víš, která hudební skupina ji nazpívala?

Na území kterého současného státu se nacházejí Flandry?

Také v českém království existoval šlechtický rod, který měl v svém znaku růži. Z těchto pánů z Růže nakonec vzešlo pět šlechtických rodů. Zjistí, o které rody šlo.

M. Druon – *Lilie a lev*
A. Dumas – *Robin Hood*
J. Kovařík – *Čas stoleté války – Rytířské bitvy a osudy III. (1356–1456)*
L. G. Linder – *Johanka z Arku*